СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 240. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 7-го грудня 1945. No. 240. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, December 7, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ АВТОМОБІЛЕВОЮ ЮНІЄЮ І ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС

Домагання президента Трумана, щоб конґрес перевів закон для наладнування спорів між підприємцями й робітниками нагнали страху обом сторонам, що тепер ведуть спір за підвишку платні в Дітройті, а це юнії автомобілевих робітників і підприємству Дженерал Моторс. Хоч прилюдно вони оголосили заяви неуступчивости, то потайки представники обох сторін зійшлися на нараду для наладнання підвишки платень, ізза чого саме юнія проголосила страйк. Нарада відбувається в Питсбурґу, де тепер перебуває предсідник Конґресу Промислових Орґанізацій (СІО) Филип Морей. Стало звісним, що обі сторони стали більше уступчиві в своїх домаганнях, ніж були досі.

Законопроект для наладнування страйків у конґресі.

Пропозицію президента Трумана, щоб наладжувати страйки законною дорогою через устійнення фактів у спорі внесла в палаті репрезентантів конґресменка Мері Мортон з Ню Джерзі. У законопроекті сказано, що для наладнання спорів між підприємцями й наемцями має бути покликана рада для устійнення фактів. Вчасі, коли рада занята такою роботою буде „незаконним ділом", коли хто страшить, намовляє, змовляється або заохочує до страйку або локавту впродовж 30 днів. Подібний законопроект приготовив у сенаті сенатор Елендер. Оба конґресові комітети мають зійтися негайно для обговорення спільної тактики для швидкого переведення законопроекту.

Представник великого промислу за [illegible] Трумана.

Предсідник Краевого Союзу Вирібників Айра Мошер виголосив промову з нагоди обіду уладженого Конґресом Американського Промислу в готелю Валдорф Асторія в Ню Йорку. У промові Мошер заявився за пляном президента Трумана, одначе з пятьма різними обмеженнями. Між ін. він радить, щоб іменувати раду для винаходження фактів у кожнім спорі окремо.

Предсідник Американської Федерації Праці Вилйем Ґрін після конференції з президентом Труманом у Вашинґтоні виявив свій спротив проти цього проекту, але висловив негодування проти твердження Морея, начеб президент мав на меті знищити юнії.

УРЯД ПРИЗНАЄ ЗРІСТ ЦІН НА 33%.

Бюро Адміністрації Стабілізації формально оприлюднило, що кошти життя від січня 1941 року зросли на 33% до сьогодні. На цій підставі це бюро заявило, що підприємці можуть вносити аплікації за дозвіл на підвишку цін, коли вони підвищать платню до такої висоти. Представник бюра Адміністрації Стабілізації виявив, що ці обчислення зроблені на підставі дат статистичного бюра і інших аґенцій.

АДМІНІСТРАТОР ЦІН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЕКОНОМІЧНОЮ РУЇНОЮ, КОЛИ ЦІНИ БУДУТЬ ПІДВИЩЕНІ.

Краєвий Адміністратор Цін Честер Бовлс заявив, що в краю настане така кріза, яка була в 1939 році, коли меншина в конґресі переведе закони, щоб знести теперішні ціни на продукти. Це сказав Бовлс у промові, виголошеній в Ню Йорку на обіді Нової Ради Американського Бизнесу в готелю Пієр.

УРЯДОВЦІ ПІДПРИЄМСТВА НА „СИДЯЧІМ СТРАЙКУ".

Пікети, поставлені перед будинками підприємства Єйл енд Тавн у Стемфорді, в Конетикат, заявили, що не впустять поновно 15 урядовців до будинку підприємства, коли вони вийдуть з бюра. Урядовці дістали дозвіл від пікетів раз ввійти до будинку, одначе вони стали там до роботи для втримання будинків в добрім стані. Вони дістають харчі через паркан, а порозуміваються зі світом лише при помочи телефону.

ЗАСТРАШАЮЧИЙ БРАК МЕШКАНЬ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

Від кількох днів ідуть наради між високими офіцирами армії і представниками федеральних та стейтових урядів у Мичел Філд в Лонґ Айленд, як зарадити застрашаючій недостачі мешкань для повертаючих з війни ветеранів і їх родин. Появився проєкт, щоб зареквірувати всі порожні будівлі і приладити їх на швидку руку для мешкань.

ЦЕРКВИ ПОЧИНАЮТЬ ВИХОВНУ КАМПАНІЮ.

Програму для християнського виховання в напрямі едности цілого світу яку виготовила Міжнародна Рада для Релігійного Виховання ще в 1942 р., але припинила її виконання на час війни, почали переводити тепер під проводом бувшого ґубернатора стейту Минесоти, Гаролда Е. Стасена. Це рішено на засіданню ради в Шікаґу.

Анґлія дістане з Америки позичку понад чотири біліони

Між урядом Злучених Держав і Великої Британії дійшло остаточно до згоди в справі позички. Велика Британія дістане три і три четверті біліона долярів позички на відбудову знищеного війною краю, а крім цього окремо ще дістане $650,000,000 на заплату матеріялів закуплених з надвишки, яка лишилася по війні в Америці і на вирівнання виміни з Ленд-Лізу. Угода має бути переведена в формі законів в обох парляментах.

НАЙШЛИ ВИНУВАТЦЯ ЗА НЕПОРОЗУМІННЯ ПЕРЕД НАПАДОМ НА ПЕРЛ ГАРБОР

Перед спільним Конґресовим Комітетом Перл Гарбору зізнав лютенант ґенерал Лінард Т. Джеров, що то він почувається відповідальним за помилки при передаванню депеш з дня 27. листопаду 1941 р. між вашинґтонською владою і командантами в Перл Гарбор. Якраз з причини припізнення виміни депеш з осторогами не підготовлено Перл Гарбору до нападу японців, виконаного 7. грудня 1941 р. Джеров заявив, що ні командант армії в Гаваях Волтер С. Шорт, ні начальник ґенерального штабу ґенерал Джордж Маршал не мають ніякої відповідальности за ті помилки, бо це він самий їх поробив.

ПЕРЕГОВОРИ ТРЬОХ ПОТУГ НЕ Є ВИКЛЮЧЕНІ

Секретар стейту Бирнс сказав у Вашинґтоні, що не треба мильно пояснювати заяву президента Трумана, начеб то не буде більше переговорів між Трьома Потугами. Цю заяву треба розуміти, що не потрібні будуть переговори між головами Трьох Потуг, коли буде переведена Орґанізація Обєднаних Держав. Одначе це не виключає нарад міністрів закордонних справ Трьох Потуг у будучности, каже Бирнс.

ВІЙНА КОНЕЧНА ПРОТИ ДЕРЖАВИ, ЩО ВИРОБЛЯЄ АТОМОВІ БОМБИ

„Коли яка держава, що підпише міжнародне зобовязання в справі атомової бомби, не дотримає зобовязання і пічне виробляти сама бомби, тоді нема іншої ради, як виповісти такій державі війну з конечности" — таке свідоцтво склав перед сенатською комісією атомової сили д-р Дж. Р. Опенгаймер, який був головою комісії для підготови атомової бомби.

Гітлер з націстами нищили те, що віками набував світ для справи миру

Британський прокуратор виступив перед Міжнародним Мілітарним Трибуналом в Норемберзі, що судить 20 націстівських провідників, з цілою масою тайних націстівських документів, які виказують, як Гітлер та його прибічники довго плянували війну в Европі. Вони свідомо нищили усяку віру в міжнародні договори та в усяке дане слово, в кожну обіцянку. Сер Дейвид Максвел Файфі, головний прокуратор, представив повно договорів, які заключив Гітлер з різними державами, та які ломив безпощадно, без найменших скрупулів. До тої шайки, що так поступала, зарахував таких: Константин Найрат, Иоахім Рібентроп, Франц Папен, Гялмар Шахт, Герман Ґерінґ, полевий маршал Вільгельм Кайтель. Він виказував, як з розмислом Гітлер підміновував цілу мирну структуру Европи, згідно з навперед уложеним пляном. І так, коли забирав Надренію, чи Австрію, то вже мав у пляні Чехословаччину, а як забирав Чехословаччину, то вже було все підготоване до нападу на Польщу. А помогли націстам у тому часі дуже багато Совети, заключивши з ними договір приязни і ненападу. Вже в 1938 році було уплянoване те, щоби загарбати Естонію, Латвію, Польщу та Угорщину. Заключаючи договір в Мінхен, Гітлер, як виходить з документів, ані не думав його придержуватись.

ҐЕРІНҐ ХВАЛИВСЯ, ЩО АНҐЛІЯ ВПАДЕ СКОРО НА КОЛІНА

Таке мало бути кілька місяців перед німецьким нападом на Польщу. Маючи в пляні такий напад, дехто турбувався, яке буде становище Анґлії. Та маршал Ґерінґ радив тим не журитись, бо його повітряна сила скоро звалить Анґлію так, що вона впаде на коліна. Таке представляв в Норемберзі американський прокуратор Алдерман. З предложених ним документів виходить, що Ґерінґ був центральною фіґурою в націстівській аґресії й конспірації.

КАЖЕ, ЩО ГІТЛЕР В ОСТАННИХ ХВИЛИНАХ ЦІЛКОМ БОЖЕВОЛІВ

До різних верзій про Гітлера, а зокрема про його кінець, додала дещо і Ганна Райч, пільотка, що була в товаристві Гітлера до самої його кончини. Вона твердить, що він і Ева Бравн цілком певно згинули, та що їхні тіла спалені. Каже, що не належала до націстівської партії, але довго гляділа з подивом на Гітлера, поки не бачила, як він упадав фізично й духово. Казала, що Гітлер дав їй отрую, але вона її не зажила, бо думала, що хтось мусить бути свідком, щоб розповісти про Гітлера правду. Каже, що Гітлер останніми днями перед смертю поводився як мала дитина, що бавиться оловяними вояками. Так він „оперував" німецькими арміями...

ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ ЗА ВІСІМ МІНУТ.—Це Джан Амері, син визначного анґлійського урядовця, бо секретаря стейту для Індії, що признався сам на суді до вини, що поповнив державну зраду, ведучи военну пропаґанду з націстівських радієвих стацій. Суддя засудив його на кару смерти через повішення. Ціла розправа тривала всього вісім мінут.

ҐЕН. ГОРЛІ ОБВИНУВАЧУЄ УРЯДОВЦІВ, ЩО ПРАЦЮВАЛИ В КОРИСТЬ КОМУНІСТІВ В КИТАЮ

Ґенерал Петрик Ж. Горлі, бувший амбасадор до Китаю, був на допитах Сенатського Комітету Для Справ Заграничних, щоби витолкувати ближче те, що вже було в пресі, а саме, що в департаменті стейту були такі урядовці, що саботували допомогу урядови Чянґ Кай Щека, а помагали китайським комуністам. Ґен. Горлі казав, що його політика була в Китаю така, щоби підпирати всіми силами уряд Чянґ Кай Шека. З тим були згідні президент Рузвелт та Кордел Гол, секретар стейту, як теж згідний з тим президент Труман та теперішний секретар стейту Бирнс. Та біда в тому, казав ґен. Горлі, що президент Рузвелт не проголосив цеї політики публично, а це дало нагоду деяким урядовцям в американській амбасаді в Чунґкінґу визнавати політику ґен. Горлія за його особисту і поступати інакше, себто помагати комуністичному китайському урядови зо шкодою для уряду Чянґ Кай Шека. Такими, що мали так поступати, казав ґен. Горлі, були урядовці департаменту стейту, зокрема Джан В. Сервис і Джордж Аченсон мол. Ґен. Горлі ще казав що деякі секретні документи, виготовлювані в департаменті стейту, діставались в руки комуністів, а він сам нічого про них не знав. У звязку з тим питали ґен. Горлія, хто міг видавати ці документи. На те він не дав відповіди. А питали мабуть тому, що Джан В. Сервис був свого часу між арештованими, яких запідозрено у крадежі документів в департаменті стейту, але Сервиса звільнено. Ґен. Горлі нарікав, що коли він жалувався на таке поведення урядовців амбасади, то Аченсона перенесено назад до Вашинґтону та й зроблено його начальником китайського департаменту, себто властиво таким, що є його наставником. Тепер Аченсон є дорадником ґен. МекАртура.

НАЦІОНАЛІСТИ В МУКДЕНІ.

Заповідають, що в скорому часі китайські націоналістичні війська ввійдуть до Мукдену в Манджурії. Як скоро це станеться, залежить від пертрактацій, які ведуться з совєтською командою.

КОРАБЛІ ЗА ДОВГ.

Данія винна Злученим Державам $35,000,000. Тепер хоче занулюввти цей довг за 40 кораблів, що в часі війни підплили до Злучених Держав. Теж хоче затягнути нову позичку на суму $30,000,000.

ПЕРЕНОСИТЬ СВІЙ ЦЕНТР.

Китайські комуністи переносяться з Єнан до Калган, столиці провінції Чагар. Це наслідком военних подій. Тепер тягнуться довгі каравани, повні офісового знаряддя, книжок, творів штуки і т. п. Це тому, що переносяться теж і наукові комуністичні установи, як Університет, Медичний Каледж, Академія Мистецтва.

ДЕЩО ПРО ДЕЯКІ ВІДЗНАЧЕННЯ.

Сенатор Едвард В. Робертсон зібрав у Парижі американських вояків і сказав їм, що можуть говорити про армію і офіцирів, що хочуть, нічого не лякаючись. Один з Мізурі нарікав, що офіцири дістають такі відзначення як бронзову медалю нераз тоді, як докому бракує кілька пойнтів, щоби бути звільненим з війська. В такому випадку шукають, чи десь не сталося такого, щоб йому таку медалю дати, а з нею і потрібних йому пять пойнтів...

ЗАБОРОНИЛИ ПРОДАВАТИ!

Це так з образами Гітлера в Лондоні. Бувша німецька амбасада виставила на продаж дорогою ліцитації 34 образи Гітлера, а теж і його мармурове погруддя. Тепер міністерство заборонило таку продаж, бо проти цього піднялись протести в парляменті.

ПОВІСИТИ ЯМАШІТУ!

Такого домагається головний прокуратор, майор Роберт М. Кер, на суді в Манілі проти японського ґенерала, Томоюкі Ямашіти, як военного злочинця. Прокуратор казав, що Ямашіта вправді сам не видавав крівавих приказів, але й не подбав, щоби припинити злочинства, поповнювані японськими вояками над цивільним населенням Филипин і над американськими полоненими. Якщоб Ямашіта, казав прокуратор, був таким характерним, як його змальовує оборона, і держав залізну дисципліну, про що теж говориться, то він не міг не знати про ті погроми, що їх счиняло його військо. І не був він так дуже занятий, коли мав час їздити до Манілі аж вісім разів для товариської розривки. Ямашіта, казав прокуратор, допустився кримінального занедбання і як такий є винуватий за морди і злочинства, поповнювані його підвладними. За те повинен бути засуджений на смерть через повішення.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА. Поодинокє число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

В ОДИН РЯД!

Одним з найбільших недомагань українців вважав Іван Франко те, що не вміють держати один ряд. Що це правда, пізнати і по тім, що не вміємо іти в одному ряді й ми в Америці. І через те не осягаємо того, що моглиб осягнути, не зважаючи на наші слабі засоби.

Так є, що в кожній народній роботі, яку ми тут не велиб, є завжди одиниці чи орґанізації, що стають поперек, що не тільки не йдуть разом, але ще розбивають те, що твориться. Часто не задля глибших,принципових причин, а просто з впертости, з якоїсь амбіції, з чогось такого, що нагадує сваволю на дикім степу, а не зорґанізоване, культурне, ідейне громадянство.

Через те можливе в нас і таке, що серед такої сваволі даємо місце людям, що пробують звести і найідейнішу справу на манівці.

З українським народом є тепер так, як це змальоване в Франкових „Великих Роковинах", що Троя-Україна в огні, горить, палає, гине, а нема кому її ратувати, бо в серцях многих тих, що повинні би її ратувати, — є попелище.

Чи не бачимо таких людей між собою? Є вони. Навіть їздять по громадах Америки й Канади й віча скликають. Ніби на те, щоб допомагати Україні й українському народови, що вже вільний, веселий і щасливий. Навіть дехто з них ґазети видає, щоб таку баламуту поширяти. І знаходяться такі, що ще їм помагають!

Чому це так? А тому, що многі між нами, говорячи словами Франка, стали хробачливими в самому ядру, втратили усякий встид. Сумне це явище. І найприкріше з усіх наших нещасть, бо твориться нами самими. А такими поступками ми самі, на волі, помагаємо бити своїх рідних, що в неволі.

Зрозуміймо це, бо це щойно початок лиха. Кремль кине ще повно фондів, щоб дістати аґентів серед українців і ними пробувати розбити американське громадянство і його деморалізувати. Це нас не турбувалоб, якщоб у нас була громадська карність. Якщоб не було так, що якуб не поставити центральну орґанізацію для проводу і загального авторитету, то завжди знайдуться особи і ґрупи, що будуть ту орґанізацію як не розбивати і конкуренційну закладати, так принаймні її просто ослабляти різними способами, включно до найпоганіших сплетень.

Та чи супроти великого часу, який переживаємо, не каже нам усім уже сам здоровий розум, що треба в такі великі часи залишити старі методи, що ведуть до розбивання наших сил, а старатись обєднувати все що тільки чесне, активне, жертвенне й ідейне? Чи небеспека, яка грозить нашим рідним в Европі, не повинна нині зближити цілковито всіх українців і українок в Америці, що не є комуністами, і поставити їх усіх в один ряд? Принаймні в таких справах, як оборона українських скитальців в Европі, чи оборона поневоленого українського народу взагалі?

Так, ми мусимо станути в один ряд! І його держати!

НАПАД НА ПЕРЛ ГАРБОР

У пятницю 7. грудня, минає чотири роки, як японці вдарили потайки на Перл Гарбор і тим започаткували японсько-американську війну, яка скінчилася з вислідом протилежним до цього, який мав започаткувати японський напад. У Вашинґтоні урядує тепер спільна Конґресова Комісія Перл Гарбору, яка має на цілі всесторонно насвітлити події, які довели до цього нападу. З тайних дипльоматичних документів і записок відтворюється образ, якого опис може рівнатися найбільш фантастичним повістям великих письменників. На образі відбиті людські забаганки, занедбання, нахабність народів, страх перед незнаною будучиною, підступні кнування великих і малих людей і велич укладаних плянів. У річницю четверту нападу на Перл Гарбор, доконаного японцями 7. грудня 1941, представляються події, які довели до нападу, в такім ладі:

Із туманом сповитого заливу Гітокапу острова Еторофу в громаді Курильських островів коло Аляски виплила 25. листопаду 1941 р. поважна сила воєнних японських кораблів, бо в числі 38. Між ними було шість літаконосців із 300 літаками. Це вони мали місію, вилетіти у відповіднім моменті на бомбардування американської воєнної бази в Перл Гарборі. Інші кораблі плили для охорони літаконосців і мали наказ знищити кожен корабель, який лише стрінулиб по дорозі, всеодно, японський, чи чужий. Це на те, щоб ніхто наперед не довідався, що японська виправа вже в дорозі.

Командантом цеї частини японської фльоти був віце адмірал Чуїчі Наґума. Він мав плян підкрастися до наміченої цілі через східні прибережні моря Америки, бо американці не підозрівали, щоб японці саме таку дорогу вибрали для розпочаття війни. Радіові получення японських кораблів для висилки депеш були запечатані, щоб не можна було висилати нікому повідомлень і не наражати їх на можливе переловлення кимнебудь. Можна було лише діставати накази і адмірал міг дістати наказ вернутися з своєї епохальної місії ще в останній хвилині. Він мав підплисти під остров Оагу у громаді Гавайських островів на віддаль 200 миль і тоді мали вилетіти з літаконосців наймодерніші тодішні бомбовики і в год. 8. ранку, в неділю 7. грудня, збомбардувати пристань Перл Гарбор, де тоді була приміщена значна частина американської воєнної фльоти та велике число літаків.

У Вашинґтоні теж люди не спали. Американські знавці переловили наперед різні тайні повідомлення японського заграничного міністерства і фльоти про підготову Японії до війни проти Злучених Держав. Тому, що у Вашинґтоні час інший, ніж у Перл Гарборі, а це 7 і пів години раніший ніж на Гаваях, то в неділю 7. грудня 1941 р. секретар фльоти Накс в критичнім часі перебував у своїм бюрі. Саме в тому часі перебував у Вашинґтоні на переґоворах спеціяльний японський посол Сабуро Корусу. Він вислав був до свого уряду повідомлення, які домагання ставить Америка для втримання миру з Японією. В год. 9 ранку за вашинґтонським часом Сабуру Курусу дістав від свого уряду в Японії повітряну депешу зо змістом „ні". Це значило, що Америка ніяк не годиться віддати на поталу Японії Китай і всі засади міжнародньої справедливости. А відповідь „ні" значила негайну війну. Одначе тому, що ранком начальник ґенерального штабу ґен. Джордж Маршал виїхав з дому, переловленої японської депеші не можна було йому доручити скорше, ніж за дві години. Ледви в год. 12.18 попол. ґен. Маршал вислав про це вістку до начального команданта в Гаваях, ґен. Волтера С. Щорта. На Гаваях була тоді год. 6.48. Але повітряні забурення були такі, що ґен. Шорт дістав телеґраму щойно в год. 7.33, тобто 22 мінути перед тим, заки явилися японські воєнні літаки над Перл Гарбором. Заки можна було порозумітися з Вашинґтоном, що робити, японці вже напали на Перл Гарбор, а коли звідти наспіли телеґрами до Вашинґтону, в год. 1.47, то це вже було 17 мінут по нападі на американську базу в Гаваях. Секретар Накс довідався про це від адмірала Старка і зателефонував президентови Рузевлтови до Білого Дому. Президент саме тоді снідав разом з дорадником Герієм Гопкинсом і видав наказ загальної мобілізації американської воєнної фльоти.

Того дня було нагромаджених на Гаваях 86 воєнних кораблів американської фльоти з Тихого океану. З них яких 9 боєвих кораблів було уставлених у центрі Перл Гарбору, один був у сухім доку під направою, а інші порозміщувані довкруги. Літаки були приміщені в ганґарах під сторожею, щоб ніхто не відважився повнити якого саботажу. Командант армії ґен. Шорт і командант фльоти адмірал Кімел не мали спеціяльних відомостей з Вашинґтону, тому робили те, що вимагала щоденна рутина. Три далеколітаючі літаки полетіли на звідини в південнім напрямі, і очевидно, там нічого не бачили.

Та всетаки осторога була, але її не розуміли. В год. 6.30 ранку нищитель, який патролював море в околиці острова Оагу, завважав якусь малу субмарину з двома людьми і її знищив в хвилині, як вона намагалася дістатися до Перл Гарбору. Це була японська субмарина, що йшла разом з цілою виправою, але її вислали наперед. В год. 7.02 патроля на стації радару завважала велике число літаків на півночи і повідомила команду, але їм пояснили, що це мабуть американські літаки, які вилетіли зо суші на вправи.

Аж як в год. 8 ранку долетіли японські літаки із своїх літаконосців і почали напад, всі зрозуміли, про що йде. Жертвою нападу впало 187 американських літаків, 8 кораблів знищених, багато ушкоджених, 3,003 людей убитих, 1,270 ранених. Понищені майже всі уладження пристані і ґанґарі. Все те сталося впродовж двох ґодин. Японці втратили пять малих субмарин і 28 літаків.

Заки Америка могла належно розрахуватися з Японією минуло 3 роки, 8 місяців і 13 днів. Усі японські кораблі, які брали участь у виправі на Перл Гарбор, за виїмком одного, затоплені, з ними згинули всі моряки і всі летуни. Японія як імперія і як самостійна держава перестала існувати.

Микола Чубатий.

Що зробити з масами українських збігців?

II.

Справа розселення.

Немає хіба двох думок, що радикальною розвязкою справи українських збігців в Европі булоб розселити їх на просторах їх постійного осідку до часу, доки політичні відносини на українських землях не зміняться до тої міри, що українська людина буде могла жити спокійно на землі своїх батьків без страху та без постійної загрози збоку окупанта.

Саме важка справа розселення, себто зглядно постійного приміщення такої великої маси українських збігців, є найбільшою покусою для багатьох урядів видавати українських збігців в руки червоної влади. От — кажуть — заберуть собі їх тай будемо мати спокій і клопіт нам з голови спаде, що з ними робити. Доперва, коли передача приймає прямо траґічні сцени самогубств та опору живої людини проти видавання на смерть, доперва тоді, коли справа стає прямо компромітацією нашої цивілізації, властива влада даної країни зачинає думати, що не можна доводити до таких скандалів.

Колиж можна один чи другий скандал укрити, так все уходить, і жертви йдуть несчислимим рядом українських мучеників за волю України та за ідеали людства на певну загибіль.

Ніхто й на одну хвилину не сумнівається, хто знає тих людей, що покинули рідну землю, що вони зробили це з роздертим серцем. Ніхто з нас не сумнівається і на один момент, що ці люди кожної хвилини готові повернути на рідну землю, колиб тільки могли на цій „нашій не своїй земли", як сказав Шевченко, жити хоч напів по людському. Ніхто теж не сумнівається, що колиб така можливість повороту на рідну землю заістнувала, ці люди пішки вернулиб на рідну землю, „на зорі ясні, між мир хрещений". Це треба мати на увазі при представлюванню справи розселення сотень тисяч новочасних мазепинців. Це не є утяжливі чужинці-волокити, що хочуть забирати комусь хліб, це не є навіть елемент, що приходить з думкою постійно поселитися, розгосподаритися та загрожувати анґльосаському характерови Канади чи другої британської посілости. І не хотять ці люди з Арґентини чи Бразилії робити України. Вони хотять за морем тимчасово жити, щоби при найближчій спосібности повернути на рідну землю.

Якщо наші слова про кращий світ не є пустим говоренням, то ми всі віримо, що з того повоєнного хаосу мусить витворитися якийсь упорядкований світ. Якщо наші писання про свободу людини, про „бил оф райтс" людини та народів в новім світі не є фразою, то ми віримо, що не тільки такі постанови будуть вписані та доповнять чартер Орґанізації Обєднаних Держав, але також вони будуть переводжені в життя.

Всі ми віримо, що такі варварства, яких допускається совєтський режім, є раною на людськім орґанізмі. Якжеж такий режім може істнувати на світі побіч демократичних держав світа, а навіть побіч усамостійнених або автономічних кольоній з респектуванням прав людини? Ми віримо, що або Совєти станут справедливим союзом вільних народів, або мусить ця система неволі над міліонами розлетітися й то в недовгім часі, бо нині ми вже не їздимо волами, але поступ людини відбувається на крилах скоролетучих літаків та на струях блискавичної електрики.

Тому теж віримо, що розселення українських збігців в Канаді, Арґентині, Бразилії чи в другій британській посілости буде тільки тимчасове, та що це населення само відпливе на рідні землі повільно, скоро тільки на рідних землях настане людське життя.

Президент Труман про загарбання нових територій.

В своїй останній промові з нагоди Дня Американської Фльоти президент Труман задеклярував ясно напрямні американської політики, яких Америка буде триматися. В третій точці цеї промови президент Труман ще раз підкреслив, що друга точка Атлянтійського Чартеру є нині важна, та що ніяка територія не буде перенесена під нову владу без згоди заінтересованого населення.

Ми бажалиб, щоб цілий Совєтський Союз переформувався на країну людського та приличного життя зі збереженням свободи людини, одначе доки це не станеться, доки і дотеперішна підсовєтська Україна не стане частиною демократичного світа український нарід не може вважати Західної та Карпатської України, як теж північної Буковини в розумінню міжнародного права за частину Совєтського Союзу. Ці країни не належали до совєтської Росії перед теперішною війною та ніяка міжнародна мирова конференція тих українських земель ще не признала совєтській Росії, що виступає під облудною назвою Совєтського Союзу.

Колиб мало бути дійсне застосування третої точки американської політики, накресленої президентом Труманом, то населення тих країн повинно би рішати, яка має бути його приналежність. Не важне це, що Совєти вважають цю країну за свою власність. За свою власність вони так само вважають і балтійські держави, а проте Америка та Британія утримують ще посольства тих держав. Значиться, що не все, що Совєти вважають за справу вирішену для них, є вже вирішене й для цілого світа.

Тому до земель Західної України в ширшому розумінню має ще повне застосування третя точка през. Трумана, а саме, що населення тих країн доперва має сказати, чи воно хоче належати до такої совєтської держави, якою вона є нині, чи не хоче.

По нашій думці, ці землі, які бесперечно прагнуть злуки з Україною, але не з підсовєтською Україною в тюрмі, повинні бути взяті підопіку демократичних держав як тимчасовий депозит вільної України, зовсім самостійної чи як члена справді демократичної федерації народів східної Европи.

Колиб демократичні держави схотіли дотримати приречення даного світови в Атлянтійськім Чартері та колиб Америка хотіла перевести в життя третю точку з промови президента Трумана, ці західно-українські землі повинні бути взяті під таку міжнародну опіку. Буде на тих просторах при помочи міжнародної контролі забеспечене людське життя, будуть там шановані права людини, тоді й справа сотень тисяч українських збігців буде автоматично розвязана. На землях Західної та Карпатської України, на просторах української Буковини найдеться доволі місця для всіх українських збігців і вони перестануть бути тягаром для когонебудь. Українські збігці найближчого дня пішки вернуть на рідну землю, а західні українці приймуть з отвертими руками рідних братів зі східної України.

Місцеве населення прийме не тільки нових еміґрантів з України, місцева влада з отвертими руками прийме на рідній землі всіх старих еміґрантів, розсипаних по світі.

Долю українського „вічного вигнанця жида" можуть демо-

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

123)

„Непоправний з тебе мрійник, мій хлопче! Не поспів самий на фармі обжитися, а вже надумав таке, над чим міліони хліборобів підсвідомо думають і не наважаться почати. Великий твій задум, далекосяглий. Його реалізація займе не одну пару років. Будуть невдачі, прийде зневіра. Раніше чи пізніше, одначе, він переможе. Правда, хоч як вона тепер поневіряється, переможе! Інакше, при теперішньому укладі людського життя, властивіше взаємовідносин між продуцентом і торгівцем, увесь людський рід докотиться до такої колізії, якої від зародження людства світ ще не бачив...

„Задум твій леґальний, передбачений законами. Робітництво у домаганні кращих умовин праці проголошує страйки. Те право робітника охороняється законами. Таке саме право прислуговує фармерству. Зокрема, кожний продуцент вправі жадати за свій продукт належної заплати. Диктувати йому ціну, при справедливій оцінці випродукованих вартостей, не наважиться ніяка сила в світі. Досі всі ціни фармерству диктовано. Диктовано власне завдяки незорганізованости фермерського стану. Фармер мусів віддавати свій продукт за ціну, що йому установить капіталістичний світ, й купувати собі необхідне за ціну, що її у нього капіталіст жадає. Раз жадають цін за свої вироби промисловці й капіталісти, що по суті однозначне, чомуж не жадати цін фармерам? Їх продукція найважніша, підстава життя! Без хліба своїх виробів капіталіст не вгризе.

„Починай працю, твори! Раджу починати з своїх одноплемінників. Ті тебе скорше зрозуміють, бо більше чим хто інший упосліджені. Зорґанізуйте у своїй місцевости хочаб невеличку хліборобську корпорацію. Постарайтеся побудувати свій хочаб маленький корпоративний млин. В теперішній системі він є одним з головних двигунів. Адже кожна середня фармерська родина, скажемо з пятьох душ, зїдає коло тони муки річно, а це двацять стофунтових мішків. На тих двацятьох мішках та пятьдушна родина переплачує річно не менше півсотки долярів. Десять таких родин — 500 долярів, тисяча — пятьдесять тисяч. В Канаді живе близько міліону хліборобських родин, а це пятьдесять міліонів річно переплачується за одну тільки муку! Можуть млинові компанії дороблятися! Про поживну якість муки вже й не говорю...

„Патьдесять долярів річно — сума здається невелика. А скільки треба тій родині працювати, щоб ту півсотку набути? З худобою те саме, з набілом, куриною продукцією. Адже компанії домагаються нераз доплати від фармера за вислану худобу. Тобто, треба фармерови доплатити, щоб компанія була така ласкава й худобу від фармера забрала, побзбавила його клопоту. А піди, докупися по склепах мясива! За фунт треба заплатити стільки, скільки за цілу корову одержав! До того ще й надужить безліч на кожному кроці трапляється...

„Створиш корпорацію у своїй місцевости — сусідні побачать з того користи, підуть за вашим прикладом. Голими словами хлібороба не зааґітуєш. Повторюю, справа займе не один рік часу. Та при обережному, обдуманому веденні — увінчається успіхом.

„Зо свого боку, я поробив уже також відповідні заходи, виключно між своїми одноплемінниками. Ти створиш корпорацію у своїй місцевости, я у своїй. Буде їх творитися більше, тоді всі відділи злучимо в одну, різнонародну фармерську корпорацію. Ні одна народність у ній не повинна вирізнюватися. Стоятиме на канадійському ґрунті. Єдиним мірилом права кожного члена в корпорації буде хліборобське заняття!

„І ще одно. Коли твоя околиця незаможна, можеш покладатися на мою матеріяльну поміч у розвою корпорації.

„Тож закочуймо рукави до праці! Додержуватиму тобі кроку..."

Того ще літа повстало два завязки фармерської корпорації у місцевостях миль на три сотки віддалених від себе. Роздобуто складкою трохи гроша, заложено фармерські корпоративні крамниці. Не багато вони фармерству помогли, — товари мусіли набувати в оптових складах. Всеж продавали своїм членам дешевше від цін по приватних крамницях, не гналися за великими зарібками. До приватних крамарів не пішов ніхто і в наслідку вони над осінь спакували манатки, конкуренції не витримавши. Крім того у крамницях найшли заняття кількох фармерських дітей, — на безробітті і це щось значило! На весну околиця Безхатного надумувала принятися за будову млина.

(Дальше буде).

Сенатор Клод Пепер.

Чи ощадність робітника може принести добробут

Сьогодня можна почути від багатьох визначних людей, бизнесовців, індустріялістів, і навіть від декотрих професіоналістів, що „американські робітники заробили великі гроші вчасі війни. Маючи великі ощадности, робітники будуть тепер їх витрачувати і цим дадуть підставу добробутови".

На їхню думку робітникам не треба підвищувати платню, і не треба щоби фабрики були постійно в русі, бо робітники і без того мають гроші.

Таке балакання немає ніякої вартости. Факти показують, що до серпня 1945 року 85% пересічних американських родин, яких річний прихід виносив менше ніж 5,000 долярів річно, могли відложити на чорну годину всего яких 600 долярів річно. Деякі ґазети писали, що робітники занадто розкидали грішми і старалися наслідувати багачів. Наділі, робітники не могли цього робити, бо ціни на споживчі й інші потрібні людям продукти так пішли вгору, що зїдали майже увесь заробіток. Крім того люди звичайно мали якісь довги, оплачували родинного лікаря, тощо.

Як догво може така родина, що щадила всего шість сот долярів річно, видержати нині без роботи? Або як вона може вижити з обтятої платні? Чейже ми всі знаємо, що замість іти вдолину, то ціни на життя підносяться вгору.

Коли говоримо, що пересічна робітнича родина, якої річний прихід був менший ніж 5,000 долярів, зложила річно шість сот долярів, то це тільки загальне обчислення. Не кожда родина це зробила. Були такі, що відклали тільки половину з того, а 25% зарібків зложили всего по одній сотці.

Наприклад, в Бирмінґгем, Алабама, з усіх ощадностей в банках, 60% людей мали з того тільки 15%. В одній фармерській околиці в стейті Ілиной, з усіх ощадностей в місцевім банку, 50% людей мали з того лиш 16 відсотків.

З цього видно, як на долони, що пересічний американський робітник не є в стані купувати дорогі фабричні вироби і „стимулювати промисл", який дававби йому заняття. Впрочім недавна депресія навчила його ховати гроші на чорну годину. Нині робітник грішми не розкидає, бо не знає, що його завтра чекає. Він буде це робити доти, **поки ми не уведемо в Америці такі закони, які давалиб йому певну запоруку, що він не втратить роботи, а коли втратить, то матиме асекурацію від безробіття, асекурацію свого здоровля, асекурацію від нездатности до праці й асекурацію від старості.**

Багата кляса в Америці становить 15% населення. Вона заробила так багато грошей, що не знає, що з ними робити. Маючи гроші, вони можуть в своїм тіснім кружку гуляти, але питання є, як довго. Ми знаємо, що коли маси народу є без праці, коли вони не жиють, а мучаться, і коли вони не знають, що їх чекає завтра, то, скорше, чи пізніше, така сама доля чекає усе населення. Ми знаємо, що депресія не перебирає. Вона підкошує всіх, так само як смерть.

Для того, щоби в краю панував добробут, то треба, щоби робітники працювали, і щоби добре заробляли. Це є дуже важне питання і над ним треба серіозно застановитись. Робітники мусять дістати підвижку платні. Крім того, ми мусимо постаратись, щоби робітник мав відповідне соціяльне забезпечення і, щоби вразі хвороби мав забеспечену лікарську опіку, і то за малу оплату, таку, яку він є в стані заплатити.

Доки цього всего в Америці не буде, доти американський робітник не зможе свобідно видавати свої незначні ощадности. А коли люди тримають свої ощадности, тримають із-за непевности свого завтра, то як вони можуть дати почин до добробуту?

кратичні держави Америка та Англія скоро покінчити. В Західній Україні не треба буде поборювати таких труднощів, які для прикладу є в Палестині. Західна Україна жде на своїх братів та сестер, тільки треба її зробити вільною від диктатури та насильства над людиною.

Останні релігійні переслідування на Західній Україні переконливо говорять, що там настало пекло. Осадовитися владі червоної диктатури на цій землі помогли аліянти своїм Ленд-лізом та своєю союзницькою політикою — не опиратися советському злу. Тепер коли проблема українських збігців набрала гостроти, час подумати над ревізією насилля, толерованого досі над тою частиною України та привернути їй такий стан, який їй приобіцював Атлянтійський Чартер, який їй недавно приобіцювала вдруге промова през. Трумана.

Станеться це, так і зникне важка до розвязання проблема сотень тисяч еміґрантів з України. Не станеться це так моральним обовязком західних держав є дати приличне постійне пристановище тим людям, яких політика тих держав позбавила батьківщини.

(Кінець).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ.

Допомогова акція.

Третий черговий звіт українських допомогових комітетів у Дітройті і пригородках під пров. адв. І. Панчука та помічників, трох субкомітетів: В. Дітройт (Дірборн), Н. Дітройт і Гемтремк, представляється так:

Десять-тисячна сума, пропонована філядельфійським головним комітетом на Дітройт і пригородки майже закінчена. $10,000 передано до центра у Філядельфії трома чековими пересилками: $5,000, — $3,000, трета пересилка $2,000.

На трету посилку ($2,000), вплинули слідуючі жертви.

Товариства з Гемтремк:

Український Золотий Хрест 34 Від. $300; Товариство Помочи Конґресов. Коміт. $100; Друга зряду пятьдесять долярова жертва громадян Миколая Ґорина $50.

Колекторки-ри, Гемтремк субкомітет:

Пані: Юлія Костюк $78; Катерина Купіцька (Вик) $50; Анастазія Білоус $22; пп.: Михайло Ґерус $16; Юрій Шимко $12; по $10: Матвій Прихітко, пані: Кричківська і В. Ґерула. Дальше: Т. Кошіль $9; Миколай Машталер $8, а по $7: В. Туркевич, Павло Шавінський, п-ні Марія Прокопович, колекта при укр. кат. церкві (з пушки); Пилип Даміон $6; пані Марія Тиро $4; з Рестав. пані Якимової (пушка) $3.72; пані Параскевія Равська і Олекса Кульчицький по $3, а по $2: Андрій Блащук (власна жерт.), Пилип Даміон, Юрій Кульчицький і Іван Мельник $1.

Колекторки-ри Н. Дітройт субкомітет:

Колектор п. Василь Довган, жертва, п. Семен Барло $25; пані Софія Голуб $15; адв. Іван Панчук і п. Василь Лазечко по $10.

Товариства у В. Дітройт.

Українсько - Амер. Політичний Клюб $100; Товариство Провидіння 96 Від. $25.

Колекторки-ри В. Дітройт, субкомітет.

Пані: Катерина Дзядек $66; Кохній $23; Левкут $25; адв. Іван Панчук і Іван Камінецький по $25; Олександер Штик $18; Кохній $10.

В Дітройті на святі 20-ліття Союза Українок зібрали на поміч сестрам і братам $75. Жертву передала пані Р. Стисловська.

З віча на поміч потерпівшим українцям у цій війні.

Загальна збірка з віча в сумі: $547.53.

До цеї загальної суми зібраної на вічу вчислюються жертви поодиноких добродіїв, які зложили при столі на вічу: гр. Василь Шанайда $100; по $5: адв. Іван Панчук і п. Іван Заблоцький, а Олександер Штик $1. По вічу передав через фін. секр. д-р Іван Грибик $20.

Замітка до шанов. жертводавців на вічу.

Збіркою занялися наші трудящі членкині запом. акції при помочі рекорд. секр. І. Дячуна, який зібрав спис жертводавців і подав до преси.

Стан каси запомог. комітету на Дітройт і пригородки:

По підчисленню і провіренню контролею Юкр. Вор Реліф (Володимиром Українцем, Ів. Крупкою та М. Чемним), представляється в приходах загальна сума по день 16. листопада 1945: $11,272.95.

Розходи: передано до центра у Філядельфії $10,000; місцеві розходи провірено за посвідками $347.55; в банку Дітройтської Запогової Орґанізації остається $925.40.

Вдруге звертається увагу В. Дітройтським Субкомітетам, щоб вплинули на своїх колекторів та звернули до скарбника ресітові книжочки та добавочну суму з ресітів. Тому, що 1-ша кампанія запомогової акції закінчена і комітет починає підготову до другої.

Т. Кошіль, фін. секр.

—o—

ГВІЛІНҐ, В. ВА.

Орґанізаційні збори

відбулися в присутности членів від. 56, 212, 273. У. Н. Союзу. На зібранню говорив орґанізатор У. Н. Союзу п. Білецький. В добре обдуманій промові обговорив положення українського народу в Европі та спосіб, як нести поміч нашим землякам. Потім обговорив способи орґанізації людей в У. Н. Союзі і дав вдоволяючі відповіди на запити.

Та на самих зборах не покінчилося, бо п. Білецький приєднав 18 членів, головно молоді, до У. Н. Союзу і люди переконалися, що все таки щось можна зробити при добрій волі.

М. М.

УВАГА! — БРУКЛИН, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ!

СТАРАННЯМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ В БРУКЛИНІ

:—::—: відбудеться :—::—:

ЗАГАЛЬНЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

в справі допомоги українським жертвам війни

В НЕДІЛЮ, 9. ГРУДНЯ (DECEMBER 9, 1945)

В УКРАЇНСЬКІМ НАЦІОНАЛЬНІМ ДОМІ

216-218 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

Початок віча в год. 2. пополудні. Вступ вільний.

Головний бесідник **д-р В. Ґалан** з Філядельфії, Па.

Обивязком конжого свідомого українця і українки є бути приявними на цім вічу, зложити відповідну дотку та доказати перед культурним світом, що нам не байдужна доля нашого народу.

Тому всі на віче, в кого українське серце!

Управа Центр. Ком. в Бруклині, Н. Й.

МАБУТЬ НЕДАЛЕКО ДО ЙОГ ОСМЕРТИ.—Це японський ґенерал, Томоюкі Ямашіта, переслухуваний як свідок у своїй власній обороні. Його судять в Манілі як военного злочинця. Присуд буде проголошнеий на днях. Кажуть, що його засудять на кару смерти.

ЖАРТИ

—o—

Мале непорозуміння

Мама узяла свою 7-літну донечку до модерної, поступової школи. Серед різних вступних питань, ставлених до дитини директором, який приймав учнів, почула дівчинка таке питання: — Чи ти хлопець, чи двчина?

—Я хлопець — відповідає дівчина.

Тоді директор звернувся до перестрашеної мами із вияснення, що такі відповіди вказують на слабий умовий розвиток дитини та на психічні недомагання і тому радив матери примістину між так званими "дітьми з проблемами".

Мати на це нерадо згодилася, бо вважала, що її донечка дуже спосібна. В дорозі домів питається мати донечки: — Чому ти дала таку відповідь учителеви?

—А якжеж я мала відповісти на таке питання? — каже донечка.

—o—

Ще не запізно!

У недавних часах їздили по Америці, особливо "на вестах" різні промовці, які проповідували народови в шатрах. Щоби для себе зискати прихильність, переповідали нераз історію свого життя. Один з них, щоб поруш[и]ти до сліз слухачів, зображував, як то вмирала його донечка Анна. Потім каже з патосом:

—Ах, Боже! Чи ж не ліпше булоб, як би Ти був забрав мене до себе?

Серед великої тишини дався чути якийсь зворушливий голос: — Та ще не запізно й тепер.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

для відділів У. Н. Союзу зі СТЕЙТУ КОНЕКТИКАТ а саме: 10, 18, 23, 54, 59, 67, 84, 138, 250, 254, 262, 277, 350, 370, 381, 387, 390, 414, 421, 434.

Урядники й делеґати згаданих тут відділів повинні прибути всі без винятку на

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

:—::—: що відбудуться :—::—:

В НЕДІЛЮ, 30. ГРУДНЯ (DEC. 30, 1945)

В ГОДИНІ 2-ГІЙ ПОПОЛУДНІ.

HOTEL GARDE, 4 COLUMBUS AVE., NEW HAVEN, CONN.

Across from the railroad Station.

Крім відділових урядників та делеґатів, на збори повинні прийти також і місцеві члени. Зогляду на вагу цих зборів, що будуть останніми перед конвенцією, не повинно забракнути ані одного відділу, що не був би заступлений на цих зборах. У справах орґанізаційних будуть промовляти головний секретар У. Н. С. **Д. Галичин** і орґанізатор У. Н. С. **А. Маланчук.**

Комітет Обеднаних Союзових Відділів Стейту Конектикат.

ПОШУКУЄМО 321 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

179) Д-р Павло Канчір, Шікаго, Ілиной	$100.00
Попередно проголошено	17,870.00
Разом	$17,970.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Увага! Ню Йорк і Околиця! Увага!

Українсько Американська Централя в Ню Йорку, Інк.

:—::—: закликає :—::—:

ВСЬО ЩИРЕ ТА СВІДОМЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО З НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦЬ НА

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ БУДОВИ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ в місті НЮ ЙОРКУ

:—::—: що відбудеться :—::—:

В НЕДІЛЮ, 9-го ГРУДНЯ (DECEMBER 9, 1945)

В ШКІЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ 217-219 Іст 6-та вул. в НЮ ЙОРКУ

Початок у год. 2. пополудні. Вступ вільний для всіх!

Промовлятимуть: проф. МИКОЛА ЧУБАТИЙ, пані МАРІЯ ДЕМИДЧУК, бувші американські підстаршини-ветерани МИХАЙЛО ІВАНИК, ОСИП ТРУШ та інші.

КОМІТЕТ.

Святи її, хрести її, а свиня все свинею

Є українська приповідка про те, як чоловік поніс на Великдень печене порося посвятити враз з паскою. Посвятив і ніс до дому, але посовгнувся, а порося висовгнулося і впало в найгірше болото. Поглянув чоловік на порося, похитав головою і з жалем сказав: „Святи її, хрести її, а свиня все свинею!"

Те саме треба сказати про наших комуністів. Скільки хочеш, старайся вважати їх за людей, а — свиня все свинею. Комуністичне „Українське Життя" з 22. листопаду надрукувало резолюцію „Краєвого Виконавчого Комітету Товариства Канадійських Українців", вислану до прем. М. Кінга. Самий заголовок резолюції показує її характер — „Для „Скитальців" не повинно бути місця в Канаді". Який заголовок, такий і зміст: найгидкіший донос на своїх людей, на українців, що опинилися в Німеччині та других краях західної Европи і не мають де подітися. Комуністична резолюція на осліп обвинувачує тих людей за найстрашніші злочини і буквально взиває канадійський уряд, аби поміг їх відослати на кару смерти до Совєтського Союзу, а не впустив до Канади. Свої обвинувачення кидає комуністична резолюція не на якихсь поодиноких людей, проти яких є докази, що вони допустилися злочинів; вона обвинувачує всіх без виїмку, просить замкнути перед всіми брами Канади і всіх без виїмку вислати на смерть.

Під резолюцією підписані: Іван Горбатюк як голова і М. Душницький як секретар. Згадуємо про це тільки тому, щоби зазначити, що була така резолюція вислана до уряду Канади і хто за но відповідальний. Зрештою думаємо, що для канадійського уряду не треба кращого документу над цю кровожадну резолюцію на доказ, що бідних людей чекає певна смерть в Совєтськім Союзі без суду і доказів. — („Український Голос").

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДУМКИ СПРИВОДУ ПРОМОВ НА ЛИСТОПАДОВІМ СВЯТІ В ЧЕСТЕР.

Прочитав я в „Свободі" з 30. листопада б. р. звіт з Листопадового Свята в тій громаді, а зокрема, яку там виголосив о. В. Клодницький, та відповідь, яку йому дав о. О. Мицик. Різні думки почали снуватись у моїй голові по прочитанню. І з деякими з них хочу поділитись з читачами „Свободи".

Серце крається з жалю, читаючи листи наших скитальців. Читаємо в них про недолю, муки, горе, голод і холод. А читаючи це, з з жалю слова завмирають, сльози в кров зміняються. Міліон бездомних, сиріт, калік, хворих і старців ридають, до руки простягають, просячи ратунку, бо не хочуть передчасно гинути чи опинитись на Сибірі на тяжких роботах і там пропадати. В Україні пожарища, цвинтарища, руїни. З Галичини доходить до нас плач і прокін наших братів і сестер, мамів і батьків та малих дітей, що їх десятками тисяч виселюють з рідних сіл і міст, з рідних гір Карпатів, підгірських сторін і Поділля, та шлють в Сибір, а українські землі заселюють чужинцями, навіть аж з Азії. Все це робить диктатор супостат московський. Читаючи це все, питаєшся себе: Коли це пекло скінчиться? Коли мукам українського народу буде кінець і сонце волі йому засвітить?

До нас, американських українців, звернені тепер очі українських збігців з Европи. Сотки листів в нашій пресі повинні би вже й мертвого збудити до ратункової акції. І свідома частина американських українців ратує як може. От минув листопад. То тут то там були Листопадові Свята, були збірки, концерти, підбадорення упавшого на дусі нашого громадянства. Говорили різні бесідники на тему Самостійної України і клонили голови перед героями-стрільцями, співали на їх честь, деклямували, духа оживляли.

Та є між нами і такі громади і парохії, що вже живуть новим духом „радянським". Ликують з цього, що Україна є під Сталіном, що червоний наїзник здирає з України останню сорочку. Таке діється там, де верховодять бувші наші большевицькі ступайки, або такі, що впали на дусі і не вірять у справжнє визволення України. Так роблять і такі громади, де провідники несвідомо лізуть в большевицьке ярмо і ще інших ведуть за собою. Та таким і нема чого дуже дивуватися.

Та як пояснити подію на Листопадовім Святі в Честер, Па., про яку описує о. О. Мицик в „Свободі" з 30. листопада б. р.? На такому святі в святочній промові о. д-р Клодницький радить нашим збігцям вертати в „Радянщину", в „пекло на землі". А як там буде Росія їх уже мучити, то ми тоді будемо протестувати. Боже, зглянься! Таж чи мало ще там у комуні нашого брата вимордовано? Чи ще мало доходить до нас голосів роспуки з України і з усіх тих европейських країв, де скитаються наші брати?

Та сталося. А тепер наука з цього. Ніяка свідома громада не може вже допускати таких бесідників на Листопадові Свята, знаючи, що вони говорять. Якщо була полеміка конечна в Честер між двома православними священиками, то таке не повинно більше нігде повторятись. Ми не можемо допускати, щоб у наші громади вдирався дух „кацапщини", російщини — совєтчини. Дехто скаже: та такі як о. д-р Клодницький можуть собі говорити, що хочуть, а громади чейже не підуть за ним. Так, це правда, що не підуть, бо свідомі люди не допустять і відібють червону пропаганду, а проте ми таки не повинні давати місця ворогам наших ідей, якщо хочемо здисциплінувати себе під проводом наших Комітетів, що рятують нещасні українські воєнні жертви в Европі. І без цього у нас вже досить розбиття, досить непотрібних світських і церковних груп. Тому тепер вважаймо, кого кличемо на свята чи віча до промов. Бо наш чоловік, як того всього наслухається, то вкінці махне рукою і не приходитиме на віча чи свята і не дасть цента та скаже: всі однакові! Виславімо таких як о. Клодницький до Сталіна. Хай до нього говорить. Хай іде в Совєти і там скоштує того раю, який голосить, як його порадив о. Мицик. Так як всі ми нетерпеливо ждемо таких вістей з України, що там уже скінчилось пекло, так повинні ми і тут дбати, щоб скінчилось між нами пекло незгоди, а з нею і чужої пропаганди.

о. Степан Мусійчук.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. В. — Дякуємо за переслане „меморандум". Ми вже його мали і свого часу подали про нього згадку.

Н. П., Йонкерс, Н. Й. — Совєтсько-польська границя іде в Галичині через такі повіти: Турка, Ліско, Ярослав, Яворів, Рава Руська, Сокаль. Всі інші повіти на захід від тої границі, що іде через ті повіти, пішли під Польщу, а повіти на схід під Україну під Совєтами. Тяжко сказати, скільки нашого народу остало під Польщею. Многі села, як видно з надсиланих листів, стоять тепер пустекою.

К. Моторна, Ню Йорк, Н. Й. — Дякуємо Вам за надіслані газетні витинки про майора Салія, що то є головним інжинірем у фариці, що виробляє атомові бомби. Це буде використане українською мовою, а теж буде і в Юкрейніен Віклі.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 19. листопаду 1945 р. померла в 65. році життя

АННА ДИТКО

довголітня члениця Тов. Запорозька Січ, від. 347 У. Н. Союзу в Мілвіл, Н. Дж.

Покійна полишила у смутку чотири сини, дочку і зятя та внуки. До У. Н. Союз увступила в 1923 році. В похороні взяли участь члени Тов. і знайомі. Поховано покійну на українськім цвинтарі на Кармел дорозі. — В. Її П.!

Г. Тимчій, секр.

Згідно з повідомленням воєнного департаменту в Вашингтоні

СТЕФАН ЧОПИК, мол.

був страченим чи згубленим у червні 1944 році, а тепер по році видано інший документ, що Покійний згинув у битві в Німеччині. Покійний Стефан Чопик, мол., належав до Тов. Запорозька Січ, від. 347 У. Н. Союзу, від молодечих літ. Всі члени 347 відділу У. Н. Союзу висказують найглибше співчуття родичам Покійного.

Г. Тимчій, секр.

Дня 2. грудня 1945 р. помер

ІВАН БУКОВСЬКИЙ

молодий член Сестр. Любов, від. 177 У. Н. Союзу в Провіденс, Р. Ай. Покійний родився в місті Фол Ривер, Масс., а замешкав у Рогобот, Масс. Недавно оженився. Оставив жену, маму і тата, 1 брата і 5 сестер.

Похорон відбувся 5. грудня з дому жалоби 52 Hull St., Seckonk, Mass. — В. Й. П.!

С. Саска, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Цим повідомляємо членів Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, що в неділю, 9. грудня, відбудуться звичайні місячні збори в галі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул., в годині 2. пополудні. — Г. Дорожовський, гол.; І. Харамбура, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 192, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9. грудня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Буде вибір урядників на 1946 рік. — К. Довганюк, предс.; М. Конікевич, кас.; М Політило, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх члениць і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. грудня, в 12. годині вполудне, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве. Всі члени і члениці є зобовязані прийти на ці останні і важні збори в цьому році. — Уряд.

ДЕРІ, ПА. — **Річні збори** Сестр. Пресв. Діви Марії, від. 303, відбудуться в неділю, 9. грудня, в годині 2. пополудні, в українській гали. Буде вибір уряду на 1946 рік і звіти теперішних урядників. Кожний член повинен бути приявним на цих річних зборах та привести нового члена. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в вівторок, 11. грудня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки, бо всі рахунки мусять бути замкнені з кінцем року. — В. Кушнір, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — **Річні бизнесові збори** У. Н. З. Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 8. грудня, в год. 8. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. вул. Ці збори будуть тим важні, що це є останні бизнесові сьогорінчі збори; рівнож будуть дуже важні справи предложені зборам до вирішення. Кожний є обовязаний бути на час. — За уряд: М. Малетич, предс.; В. Павлів, рек. секр.; П. Кучма, фін секр.; І. Галичин, кас.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. — Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9. грудня, в українській гали 824 Adeline St., у годині 3. пополудні. На деннім порядку звіт уряду з цілого року, звіт контр. комісії. Контр. комісія має явитись у секретаря в суботу, 8. грудня, в год. 8. ввечір. На річні збори мають явитись усі члени, бо буде вибір уряду на 1946 рік. З нагоди конвенційної кампанії і 23-тої річниці відділу 116, маємо всі вписати свої жінки і діти в ряди У. Н. Союзу і так закінчім гідно ювилейну кампанію У. Н. Союзу. — М. Скурняк, прдес.; М. Думанський, кас.; П. Стадник, секр.

КАРНЕГІ, ПА. — **Річні збори** Тов. Січ, від. 136, відбудуться в неділю, 9. грудня, в годині 1. пополудні, в гали парохіяльній, 220 Джеҍь ул. Буде звіт фін. секр., касієра і контр. комісії. Також буде вибір уряду на 1946 рік. Просимо привести зі собою нових членів до У. Н. Союзу і Тов. — В. Копко, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Жилачів, від. 393, відбудуться в неділю, 9. грудня, в 3. год. пополудні, під ч. 334 Іст 14. вул. Просимо членів прийти на час і вирівнати свої місячні вкладки. — Й. Костирка, секр.

ШУКАЮТЬ ОСІБ

ПОШУКУЄМО Стефана Пшеничняка з села Тиса, повіт Підгайці, **Еви Бойчишин, Василя Чорнія**, з села Двірці, повіт Бережани, та **Ілька Зера**. По більше інформацій писати:
MARY KOSS
2921 Vestal Road, Youngtown 9, O.

БОРИС СІНЧУК з села Черняшинець, Винницької округи (Вел. Україна), що тепер перебуває в Франції, пошукує свойого вуйка **ІВАНА ПРИБІША** з Америки (U.S.A.). Писати на адресу: **Mr. SINTCHOUK BORIS, c|o Mr. Pouynikoff, 1-rue aux Fevres, Chalon s/Saone, France.**

ПОШУКУВАННЯ

Григорій Бабяк з Плаучі, повіт Бережани, шукає брата **Дмитра і Йосифа Щавірського** — оба десь в Америці; **Прокопишин Осип**, с. Гриньска, і **Прокопишин Параска**, шукають **Кардаша Петра** з с. Теляче, пов. Підгайці; **Емілія Драйчук з Микулів**, дочка Андрія з Чесанова, пошукує брата **Михайла десь в Канаді** (останньо О. П. Дучес, Алберта); **Драйчуки**, сини і жінка з Станиславівщини, шукають **Теодора Драйчука**, родом з Городенки, він перебував десь в Брукліні; **Анна Драйчук**, зі Станиславівщини, тепер перебуває в Німеччині в американській зоні, шукає **Кароля Прайса і Броніслави Прайса** з Бруклина і **Михайла Яворського** з Ню Йорку. — Інформації переслати на адресу: **Mrs. Max Sawchuk, 318 W. Union St., Nanticoke, Pa.**

Семен Королик, що є на роботах у Німеччині, пошукує **Андрія Кульматицького**, сина Олександра, як також **Михайла, Василя й Анни Горбацій (Horbatzo)** з Черняви, Галичина. Інтересовані хай пишуть: **Simon Korolyk (Horbacio) Feorth-Bavaria, Germany.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН, ч. 1293. Крик в середині.

Печерний чоловік пішов слідом дивного льокая крутими сходами вгору, а потім темним коритарем.

Дорк показав рукою на двері і сказав: „Там, у нутрі, найдете пана". Притім на його лиці появилася злорадна усмішка.

Саме в тому моменті дався чути дикий пронизуючий крик із середини. Це був крик жінки.

Тарзан стукнув у двері і вскочив у середину.